

TARTALOM

ELŐSZÓ	6
1. NÉPRAJZ	
1. Egy kis magyar mitológia	8
2. Jeles napok	14
3. Lakodalom van a mi utcánkban	21
2. ORSZÁGISMERET	
1. Magyarország hét csodája	30
2. Nekem a Balaton a Riviéra	36
3. A Magyar Nyelv Múzeuma	42
3. KULINÁRIA	
1. Mit főzök ma magamnak?	52
2. Borok és borvidékek	58
3. Cukrászremekek és következményeik	63
4. AKTUÁLIS TÉMÁK	
1. Mindenkinek van egy álma	74
2. Életbűvészek és konok magyarok	81
3. A közösségi finanszírozás	90
MEGOLDÁSOK	96
KÉPJOGOK	103

ELŐSZÓ

Ön a *Variációk négy témára: néprajz, országismeret, kulinária és aktuális témák* tematikus szó- és feladatgyűjteményt tartja a kezében. Ez a feladatgyűjtemény is a magyar nyelvet már C1-es szinten beszélő diákoknak is tanáraiknak készült (lehetőség szerint közös feldolgozásra). Az ECL nyelvvizsga-témák feldolgozása most is első számú szempont volt, azt szeretnénk, ha a feladatlapokat kitöltő nyelvtanulók kulturális és nyelvi ismeretei egyaránt gazdagodnának.

A *Variációk négy témára* szerkezeti felépítését követve ebben a füzetben is négy témával ismerkedhetnek meg három különböző szempontból a nyelvtanulók, ezúttal Magyarország specifikusabb tematikát érint: a néprajz, általános országismeret, kulinária és más aktuális témák kerültek feldolgozásra. Ezért nem csak a nyelvünket már magas szinten beszélők forgathatják haszonnal, hanem a származásnyelvi csoportokban is jól használható. Szintén új, hogy több internetes kereső feladatot illesztettünk be, megkönnyítve ezzel a leckékben található ismeretanyag bevéését, valamint az önálló témafeldolgozást. Ugyanezt a célt szolgálja, hogy egy-egy adott nyelvtani anyagot és szókincset többször, mélyebben gyakoroltatunk az egyes leckékben. Hogy *Variációk négy témára: együttélés, kapcsolatok, a munka világa, utazás, kommunikáció* anyaga se menjen feledésbe, a fejezetekben többször hívjuk segítségül az ott már megtanultakat – ez azonban nem jelenti azt, hogy ezt a füzetet ne lehetne magában is használható.

Végezetül szeretnénk köszönetet mondani a kötet minden közreműködőjének: szerkesztőknek és szakmai lektoroknak, s köszönjük a tesztelő tanárok, Arató Zsófia és Büki Bernadett munkáját. Külön szeretnénk meghálálni Nyiri Péternek, a Magyar Nyelv Múzeuma igazgatójának, hogy a múzeumról írt szövegével autentikusabbá tette a feladatsort. Köszönjük az Életbűvészek, konok magyarok című feladatsor szereplőinek, hogy hozzájárultak történetük felhasználásához és Iliás-Nagy Katalinnak, hogy engedélyezte cikkei és fotói felhasználását. Továbbá köszönettel tartozunk Mester Katalinnak is, amiért rendelkezésünkre állt a Magyarország hét csodája interjúban.

Reméljük, hogy ezt a füzetet is mindenki örömmel veszi kézbe, és a negyedik fejezet végén úgy fogja érezni, hogy nyelvtudása és kulturális ismeretei gyarapodtak.

Jó munkát és hasznos időtöltést!

A szerzők,

Walsch Mester Ágnes és Kovács Renáta

1 NÉPRAJZ

1. Egy kis magyar mitológia

2. Jeles napok

3. Lakodalom van a mi utcánkban

1. Egy kis magyar mitológia

1. Beszélgessünk!

a) Beszélje meg a társával!

Ön szerint mit jelentenek pontosan a következő kifejezések: fikció, legenda, mítosz, mese, városi legenda?

Szerintem azt jelenti, hogy ... / Talán azt jelenti, hogy ... / Nem tudom pontosan, de úgy gondolom, hogy ... / Fogalmam sincs, mit jelenthet.

Igazad van. / Nem osztom a véleményedet.

Melyiknek mi a jellemzője?

A fikcióra az jellemző, hogy ... / A legenda jellemzője, hogy ... / A mítosz és a mese között az a különbség, hogy ... / A városi legendát azért nevezzük így, mert ...

Teljes mértékben egyetértek. / Egyáltalán nem értek egyet.

Példát is tud mondani?

A fikcióra jó példa lehet ... / Sok legenda maradt fenn ...ról/ről. / Mítosznak nevezhető ...

Ezt én is így látom. / Én teljesen másképp gondolom. / Én ugyanezen az állásponton vagyok.

b) Olvassa el az a) feladatban tárgyalt kifejezések meghatározásait. Melyik definíció melyik kifejezéshez tartozik? Keresse meg az összetartozókat!

1. fikció	A Eredetileg egy, a kereszténység számára fontos szent életének története.
2. legenda	B Csodás (nem valószínű) elemeket tartalmazó, fiktív körülmények között játszódó eseményeket mesél el. Hősei általában szinte minden kultúrában megjelenő archetipusok és/vagy képzeletbeli hősök.
3. mítosz	C Kitalált, a valóságban nem létező, elképzelt történet.
4. városi legenda	D Valós jelenséghez kapcsolódó történet, amely csodás elemekkel átszőve meséli el az adott helyhez, személyhez, jelenséghez kapcsolódó hiedelmeket.
5. mese	E Jelentése: beszéd, elmondás, mese. Hősei lehetnek istenek, hőszok (fél-istenek). Általában egy világkép születésére, történetére ad magyarázatot.
6. monda	F Elsősorban a városi közösségek történeteinek gyűjtőneve. A szokatlan és morbid történetekben terjedésük során gyakran cserélődnek a szereplők, a helyszín, az időpont stb. Számos neves újságot és tévécsatornát is megtévesztettek már az efféle történetek.

c) Ki vagy mi lehet mesés, legendás, mitikus? És ki lehet egy élő legenda? Mondjon példákat! Segítségként mi is megadunk néhányat.

filmszínész • tanárok • nyaralás • világkép • focimeccs • pisztáciafagyi • hős

Mesés	születésnapi buli
Legendás	úti cél
Mitikus	lény

2. Egy kis magyar mitológia

a) Olvassa el a következő szöveget az ősmagyar vallásról!

Az ősmagyar vallás

Az „ősmagyar vallás” kifejezés a kereszténység felvétele előtti magyar hitvilágot jelenti, azokat a mitológiai lényeket és a világ keletkezésére vonatkozó elgondolásokat, amelyek egy egységes mitológia részét képezték. A magyar ősvallással kapcsolatban rengeteg tudományos és kevésbé tudományos elmélet és feltételezés létezik. Van azonban néhány olyan elem, amelyről többé-kevésbé egységes álláspont alakult ki. Ilyen például az ősi hitvilág szerkezete.

A magyar mitológia világfelépítésében a samanisztikus háromszintű modellt követi. E szerint a világ három részre tagolódik: a felső világra, ahol a jó szellemek lakoznak; a középső világra, amely az általunk ismert fizikai valóság (ebben él maga az ember is); és az alsó, vagyis a rossz szellemek világára. A háromszintű világban fontos, hogy az ember tartsa a kapcsolatot a nála hatalmasabb lényekkel. Ennek eszköze a világfa vagy más néven az égig érő fa, illetve egy „kapcsolattartó” személy, a sámán vagy a táltos jelenléte.

A felső világban él az Isten, a Boldogasszony (ezek nem azonosak a mai keresztény fogalmakkal) és a Szélanya (a Szél barlangját őrző öregasszony).

A középső világban élnek a tündérek, a boszorkány, a sárkány, a garabonciás (természetfeletti erejű személy), a lidérc (segítő szellem), a markoláb (egy égitesteket evő lény), a manók (alacsony, de erős, okos lények), a turul és a csodaszarvas.

Az alsó világban él az ördög, a kísértetek és a betegségdémonok (guta, nyavalya, fene).

(Forrás: <https://hu.wikipedia.org>)

b) A szöveg alapján csoportosítsa a magyar mitológia lényeit a megadott szempontok szerint!

világfa • tálto • fene • Isten • garabonciás • Szélanya • guta • boszorkány • sárkány • sámán • égig érő fa • markoláb • turul • Boldogasszony • csodaszarvas • manó • nyavalya

Növénytörő	
Állattörő	
Istentörő lény	
Betegségtörő	
Egyéb lény	

c) A szöveg alapján milyen hasonlóságokat és különbségeket talál más, ön által ismert kultúrák mitológiájában és a magyar között?

d) Az ősmagyar vallás néhány eleme még ma is használatos kifejezésekben, nyelvi fordulatokban. Melyik szó melyik mondatba illik? Beszéljék meg, melyik mikor használatos!

nyavalya • guta • fene

1. A vigye el!
2. A esne bele!
3. Mindjárt megüt a !

3. Internetes kereső

- a) Az olvasott szövegben szereplő világok lakói közül válasszon ki kettőt! Segít a 2. b) feladat felsorolása. Nézzon utána az interneten, mi jellemzi őket pontosan! Össze meg új ismereteit társaival!
- b) Nézzon utána, milyen magyar mitikus állatokról, úgynevezett „lelkesekekről” talál információt az interneten! Válasszon ki közülük egyet, és mesélje el, mi a szerepe a magyar mitológiában! (Egy kis segítség: tűzmadarak, bagoly, páva, sólyom, turul, csodaszarvas.) Az ön kultúrájában milyen mitikus állatok, lények ismertek?

4. Egy magyar monda

- a) Mit tudott meg az előző feladatban a csodaszarvasról? Nézzon meg YouTube-on Arany János *Rege a csodaszarvasról* című versét. Írja le a történet kulcsszavait! Megoldásait beszélje meg társaival!

Kulcsszavak:

b) Keressen szinonimát a megadott szavakhoz! (Javaslat: szinonimaszotar.hu.) Majd képezzen más szófajú szót az alapszóból vagy a szinonimából!

	Szinonima	Másik szófaj
alkonyat	<i>naplemente</i>	<i>alkonyodik</i>
fejedelem		
pitymallat		
rónaság		
tekintet		
csodaszép		
terebélyes		
cseperedik		
falatozik		
hazatér		
csal		
megtelepedik/letelepedik		
űz		

c) Olvassa el a csodaszarvas történetét!

A csodaszarvas

Hol volt, hol nem volt, messze keleten volt egy híres, hatalmas fejedelem, Nimród. Hírét annak köszönhetette, hogy nem volt ember, aki nála jobban vadászott volna. Nimród két legidősebb fiát, Hunort és Magyar is szívesen vitte magával vadászni. Nagy örömét lelte fiaiban, akik már fiatal legényekként is csak néha-néha tévesztettek célt. Amikor látta Nimród, hogy Hunor és Magyar nagy, erős legényekké cseperedtek, arra gondolt, hogy a maguk útjára engedi őket. Ki is költöztette őket a sátrából egy közeli dombra. Onnan indultak minden nap vadászni, és oda is tértek haza minden este.

Egy este, a tűz körül ülve és falatozva, megszólalt Hunor. Azt mondta az öccsének:

– Az a mondandóm, Magyar öcsém, hogy holnap reggel induljunk hosszabb útra. Nézzük meg, mi van az országunk határán túl! Hátha ott még több a vad. Hátha nagyobbak a folyók, s több a hal. Nézzük meg! A szót tett követte. Megegyeztek, hogy pitymallatkor indulnak, mégpedig nyugat felé.

Pitymallatkor csakugyan fölkerekedtek, s útközben vadásztatván mentek-mendegéltek elébb, elébb. Ahol az éjszaka meglepte őket, ott szállást vertek, megháltak, s reggel ismét továbbmentek.

Már rég túl voltak az országuk határán, s minél tovább mentek, annál jobban tetszett nekik az erdő-mező. Végtelen nagy rónaságon vitt az útjuk, s közbe-közbe rengeteg erdőségekbe jutottak, amelyek tele voltak vadakkal.

Hanem egyszer láttak aztán egy olyan vadat, amelyet még soha. Egy szarvas volt, amilyen csodaszépet még emberi szem nem látott.

- Nézd, öcsém, Magyar, csodaszép egy szarvas! – kiáltott Hunor.
- Csodaszép, csodaszép! – kiáltott Magyar is. – Még soha nem láttam ehhez hasonlatost.
- Utána!

Szaladt a csodaszép szarvas, mint a szélvész, utána Hunor és Magyar, s velük száz deli legény. Tisztásról sűrűbe, sűrűből tisztásra, hegyeken föl, vizeken keresztül. Hol eltűnt, hol felbukkant a csodaszép szarvas: csalta, csalogatta Hunort s Magyart.

Reggeltől alkonyatig űzték a csodaszép szarvast. El akarták fogni elevenen, hogy hazavigyék édesapjuknak. De hiába. Leszállt a nap, alkonyodott, s a csodaszép szarvas eltűnt a sűrű nádas rejtekében. Ide már nem követhették: különben ott halnának meg mindannyian.

De ha a csodaszép szarvast meg nem is foghatták, az elvezette őket egy olyan szép földre, amelyet még nem láttak. Egy szépséges szép sziget volt ez. Körös-körül, ameddig a szemük ellátott, erdők és folyóvizek. A fű, a virág a derekukig ért. Nagy, terebélyes fák adtak pompás gyümölcsöt és árnyékot. A vizekben kicsiny és nagy halak ezrei úszkáltak, s játszadoztak a nap fényében.

- Be szeretnék itt maradni örökre! – mondta Hunor áradozó szívvel. – Hát te, öcsém, Magyar?
- Én is, bátyám, én is!
- De vajon mit szól majd az édesapánk?
- Az igaz. Holnap visszamegyünk, s a tanácsát kérjük.

Másnap csakugyan elindultak vissza az édesapjuk országába. Hét nap és hét éjjel tartott az útjuk. Csak most látták, hogy milyen messze elmentek hazulról. Az öreg Nimród sátrában feküdt, mikor beléptek. Szomorú volt, nagyon szomorú. Gyöngye hangon kérdezte:

- Hol voltatok? Kétszer hét napja s éje, hogy nem láttalak benneteket. Pedig érzem, hogy nem soká élek. Azt mondta ekkor Hunor:
- Bocsáss meg, édes jó apám, vadászkedvünk messze vitt. De lásd, visszajöttünk elmondani, hogy találtunk egy szép, nagyon szép országot, ahol megtelepedni nagy kedvünk volna mindkettőnknek.
- S az én országom nem kell nektek? – kérdezte Nimród bánatosan.
- Apám – szólt most Magyar –, van neked rajtunk kívül még több fiad is, hadd legyen ez az ország az övék. Add ránk áldásodat, s ereszd szabadjára két idősebb fiadat.

Nimród szeme könnyel telt meg, s remegő hangon szólt:

- Jertek hát, térdeljetelek elé, hadd teszem fejeteekre reszkető kezemet.
- Letérdeltek a fiúk, s az öreg megáldotta őket.
- Eredjete, az Isten vezéreljen! Áldás, szerencse kísérjen, amerre jártok!

Ezt mondta Nimród, s homlokon csókolta Hunort és Magyart. Még egyszer megpihent rajtuk tekintete, aztán behunyta szemét, s karjaik közt meghalt.

Meghalt tehát Nimród, fiai eltemették nagy pompával. Hunor és Magyar a temetés után útra keltek, s testvéreiknek hagyván az országot, mentek-mendégéltek ama csodaszép sziget felé.

(Forrás: magyarmitologia.uw.hu)

d) Állítsa sorrendbe az eseményeket az olvasott történet alapján!

- A A két testvér hosszabb útra indul, mert meg szeretnék nézni, mi van az ország határán túl.
- B A fiúk apjukkal, Nimróddal járnak vadászni.
- C Hunor és Magyar elindul, hogy az új hazában telepedjenek le.
- D Megpillantják a csodaszarvast.
- E Hunor és Magyar felcseperedik.
- F Nimród útjára engedi a két fiút, azok pedig kiköltöznek apjuk sátrából.
- G Űzni kezdik a szarvast, amely elvezeti őket egy csodaszép, gazdag, erdőkkel, vadakkal és folyókkal teli vidékre.
- H Visszatérnek apjukhoz, és megkérik, hogy adja rájuk áldását.
- I Nimród meghal.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

5. Mitől lesz a csodaszarvas története monda? Húzza alá a szövegben az erre utaló kifejezéseket, majd írja le azokat emlékezetből!

.....

.....

.....

.....

6. Írjon mesét egy meseíró versenyre! 220-250 szóban, a mesemondó fordulatokat és az alábbi kifejezéseket használva kell elmesélnie a csodaszarvas történetét:

- Hol volt, hol nem volt...
- örömet leli valamiben
- vadászik
- célt téveszt
- mentek-mendégéltek
- rónaság
- erdők
- vadak
- űz
- megáld valakit

